



ЕКОНОМІКА ВОЄННОГО ЧАСУ

УДК 339.9:355.02(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.12799349>

Економічні наслідки війни для України в умовах глобалізації

Лисенко Світлана Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємства,
економіко-гуманітарний факультет, Державний вищий навчальний заклад
Донецький національний технічний університет, м. Покровськ, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-3978-9956>

Савченко Микита Олександрович

асистент, кафедра менеджменту, факультет економіки, менеджменту та
психології, Державний торговельно-економічний університет, м. Київ,
Україна, mykyta.savchenko.work@gmail.com, [https://orcid.org/0009-0004-9754-](https://orcid.org/0009-0004-9754-748X)

748X

Пітел Наталія Сергіївна

кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки, менеджменту та
комерційної діяльності, Економічний факультет, Центральноукраїнський
національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна,

<https://orcid.org/0000-0002-4003-4219>

Прийнято: 02.07.2024 | Опубліковано: 23.07.2024

***Анотація:** Мета статті – дослідження економічних наслідків війни
для України в умовах глобалізації. Збройна агресія російської федерації*



висвітлює загрози та виклики економічному суверенітету України. Війна в Україні спричинила економічну й міграційну кризу, зниження обсягів виробництва, інвестицій і якості життя, що завдало шкоди населенню.

Методи. Теоретичною основою дослідження є наукова емпірична методологія – це спосіб збору та порівняння інформації, а також комплексні методи аналізу, синтезу й узагальнення. Теоретичною основою статті є дослідження, проведені вітчизняними науковцями.

Результати. Україна є частиною глобальної міжнародної спільноти, що збільшує інвестиційний потенціал країни як для організацій, так і для окремих осіб. Швидкість цих процесів має збільшувати національна економічна політика, що сприяє підвищенню ефективності бізнесу та захисту прав власності. Визначено, що через неузгодженість методів розрахунку існують великі розбіжності між наявними оцінками прогнозованих втрат від військової агресії в Україні. Досліджено, що війна в Україні змусила європейські країни збільшити витрати на оборону, подібно до загрози з боку Китаю. Виробники оборонного обладнання отримують прибуток від цього розвитку подій, що знайшло відображення в різкому зростанні вартості їхніх акцій. Чим довше триватиме війна, тим глибшою буде економічна криза й посилюватиметься негативний вплив на соціально-економічну сферу.

Висновки. Воєнні дії мають значний вплив на всі економічні процеси, оскільки країна відбудовує економіку, що потребує незапланованих витрат минулих років, а також нові реалії, які вимагають забезпечення матеріальних, екологічних ресурсів. Продовження конфлікту може завдати серйозного удару по світовій економіці і призвести до підвищення цін. Ступінь економічного впливу конфлікту є дуже невизначеною і частково залежить від тривалості війни та реакції урядів, але немає сумніву, що війна матиме значний вплив на глобальне економічне зростання в короткостроковій перспективі.



Ключові слова: *воєнні витрати, економічна криза, глобальні ринки, макроекономічні показники, фінансові ризики.*

Economic Consequences of the War for Ukraine in the Conditions of Globalization

Svitlana Lysenko

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Department of Enterprise Economics,
Faculty of Economics and Humanities, Donetsk National Technical University,
Pokrovsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3978-9956>

Mykyta Savchenko

Assistant, Department of Management, Faculty of Economics, Management, and
Psychology, State University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0004-9754-748X>

Nataliia Pitel

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Department of Economics, Management,
and Commercial Activity, Faculty of Economics, Central Ukrainian National
Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-4003-4219>

Abstract: *The purpose of the article is to study the economic consequences of the war for Ukraine in the context of globalization.*

The armed aggression of the Russian Federation highlights threats and challenges to the economic sovereignty of Ukraine. The war in Ukraine led to an economic and migration crisis, a sharp drop in production volumes, investments,



added value, domestic and foreign trade, consumption and the quality of life of the population, a reduction in real incomes, employment and inflation.

Methods. *The theoretical basis of the research is scientific empirical methodology - it is a method of collecting and comparing information, as well as complex methods of analysis, synthesis and generalization. The theoretical basis of the article is research conducted by domestic scientists.*

The results. *Ukraine is part of the global international community, which increases the country's investment potential for both organizations and individuals. The speed of these processes should be increased by the national economic policy, which contributes to the improvement of business efficiency and the protection of property rights. It was determined that due to inconsistencies in calculation methods, there are large discrepancies between existing estimates of projected losses from military aggression in Ukraine. It has been studied that the war in Ukraine forced European countries to increase defense spending, similar to the threat from China. Defense equipment manufacturers are profiting from this development, which has been reflected in a sharp increase in the value of their shares. The longer the conflict lasts, the more severe the economic issues will become and the negative impact on the socio-economic sphere will increase.*

Conclusions. *The ongoing conflict in the country has a significant impact on all economic processes, as the country is attempting to rebuild their economy, which necessitates unplanned spending from the past years, as well as new principles that require the provision of resources, environmental and medical assistance. The continuation of the conflict could deal a serious blow to global economic growth and lead to higher prices. The extent of the economic impact of the conflict is highly uncertain and partly depends on the length of the war and the response of governments, but there is no doubt that the war will have a significant impact on global economic growth in the short term, with inflationary pressures significantly worsening.*



Keywords: *military spending, economic crisis, global markets, macroeconomic indicators, financial risks.*

Постановка проблеми. Глобалізація є однією з найактуальніших проблем сучасності, оскільки відображає стан і розвиток економічних систем загалом. У сучасних умовах національна економіка стає все більш залежною від зовнішніх факторів, особливо за умов зниження торговельних бар'єрів і розширення доступу до світових ринків капіталу. Ці фактори сприяють глобальному підходу до бізнесу. Процес глобалізації створює умови для переміщення потенціалу вітчизняних підприємств з локальних і регіональних ринків на глобальні ринки.

Збройна агресія російської федерації увиразнює наявність загроз і перешкод для економічного суверенітету України: порушення економічної та митної території країни, захоплення державного майна, власності фізичних і юридичних осіб на окупованих територіях і пошкодження майна у зв'язку з воєнними діями. Не всі збитки є грошовими, однак, це є перешкодою для сталого економічного розвитку України.

Війна в Україні призвела до економічної та міграційної кризи та падіння виробництва, інвестицій і погіршення якості життя, що завдало шкоди населенню. Інфраструктуру зруйновано, а національна безпека опинилася під дедалі більшою загрозою, що призвело до масштабних прямих і непрямих збитків у всіх сферах економічної діяльності. З огляду на викладене надзвичайно актуальним завданням є оцінка прямого й опосередкованого впливу війни на українську економіку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженнями питань економічних наслідків війни займалися багато науковців. Зокрема, цим питанням присвячено праці О. Булик [1], Г. Жила [5], О.Жук та Н. Гой [6], В. Кащевський [8] й інших.



Теоретичним питанням економічних проблем в умовах глобалізації увагу приділили О. Рогова [12], Ю. Чалюк [15] й інші.

Українські науковці, В. Каленська [7], А. Магомедов [9], І. Паизький [13] присвятили свої праці аналізу основних показників економічних наслідків війни.

До прикладу, Є. Буряк, К. Редько, А. Чорновол, О. Орленко [2] вважають, що послідовне посилення глобалізації економіки в умовах економічної кризи, яка є не лише в Україні, а й в інших членах Європейського Союзу, сприяє сталому розвитку.

Це трактування поглиблюють О. Гетманець, Д. Коробцова, Ю. Єжелей за рахунок узагальнення і показали процес міжнародної економічної глобалізації, яка суттєво змінила Україну та позитивно вплинула на всі аспекти її економічного розвитку, призвела до участі країни в новій системі міжнародних економічних відносин [3].

Тоді Н. Мариненко й І. Крамар аналізують ціну війни, зосереджуючись на економічних вимірах [9].

М. Ткач, В. Ткаченко, О. Кивилюк [13] досліджували динаміку розвитку національної економіки російської федерації в умовах військового конфлікту.

М. Фаріон, Д. Фаріон [14] вважають, що адекватне фінансування оборонного бюджету країни впливає не лише на чисельність армії, а й опосередковано впливає на економічний розвиток.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на численні дослідження та публікації, питання економічних наслідків війни в умовах глобалізації потребує більш глибокого та конкретного аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – дослідження економічних наслідків війни для України в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація – це соціальний процес, який передбачає передачу ідей, багатства, науково-



технічних досягнень, політичних принципів і правил, законодавства, що регулює розвиток світу, у повноцінну економічну, міжнародно-правову, політичну, соціальну та культурну системи [4]. Важливо визнати, що наразі більшість дослідників мають спільну точку зору щодо розмаїття процесів глобалізації, їх різноманіття і суперечливості (яка, по суті, є сумішшю позитивних і негативних аспектів для людини).

Україна є частиною глобальної міжнародної спільноти, що збільшує інвестиційний потенціал країни як для організацій, так і для окремих осіб. Швидкість цих процесів має збільшувати національна економічна політика, що сприяє підвищенню ефективності бізнесу та захисту прав власності. Ефективність цих процесів для національної економіки також прямо пов'язана зі ступенем економічної лібералізації, зняттям обмежень на міжнародну торгівлю, рух фінансового капіталу, робочої сили та інформації, боротьбу з корупцією. Останнім часом акцент змістився на теоретичні та прикладні аспекти глобалізації, положення України в глобалізованому світі та її зв'язок зі світовою економікою [3].

Варто зазначити, що конфлікт між правовою фікцією та презумпцією глобалізації російської федерації й України остаточно продемонстрував теоретичну неспроможність цих правових концепцій і припущень (але не всієї парадигми глобалізації). Якщо прогрес глобалізації нещодавно призвів до краху політичних міфів і руйнування юридичної фікції, пов'язаної з виникненням і розвитком глобалізації, то конфлікт буде варварським і остаточно викрив ці припущення [12].

Вторгнення росії на українську територію спричинило величезні жертви та гуманітарну кризу, посилило фінансову нестабільність, уповільнило економічне зростання, прискорило інфляцію, ліквідувало інвестиції в сталий розвиток, змінило конфігурацію глобальних ланцюжків поставок і підвищило ціни на продовольство, паливо та нафту[15].



Економіка України сильно постраждала від російського вторгнення, у результаті чого виробництво й робоча сила були відключені. Інформація відображає лише частину змін в економіці – значну й тривалу різницю між доходами та витратами Уряду, високу інфляцію в центральному банку, який покриває різницю, і вплив дефіциту торгівлі на економіку України [1].

Через збройну агресію росії наша країна вимушена була швидко скорегувати та змінити військові видатки на забезпечення збройних сил, змінити частини цивільного бюджету та використати надану міжнародну допомогу для розвитку національної оборони. У 2022 році військові витрати України зросли в 7,4 рази порівняно з попереднім роком, що дало змогу підвищити чисельність і боєздатність нашої армії, не дати ворогу проникнути в глиб території та завдати йому належних контрударів. Витрати на оборонні та наступальні озброєння, утримання та підтримку військового потенціалу становлять значну частину ВВП країн світу [14].

Війна внесла серйозні корективи в економічну ситуацію країни, що неминуче позначиться на скороченні ВВП. Тому Група Світового банку в огляді World Economic Outlook прогнозує, що ВВП України впаде на 45% у 2022 році. Міжнародний валютний фонд прогнозує, що у 2022 році економіка України впаде на 35%. Український Уряд прогнозує, що ВВП України впаде на 30-50% у 2022 році. Українська інвестиційна компанія Dragon Capital прогнозує падіння ВВП України на 30% у 2022 році через затяжну війну до кінця цього року. Кожна організація використовує власну методологію прогнозування, тому результати так різняться. Проте війна триває. Тому будь-які прогнози, зроблені на цьому етапі розвитку подій, не можна вважати точними [7].

Воєнні дії призвели до зниження рівня економічної активності: у 2022 році кількість суб'єктів господарювання скоротиться на 29%, кількість найманих працівників – на 16%, кількість найманих працівників – на 17%



реалізація продукції (товарів, послуг) зросте на 26%, а капітальні інвестиції зростуть на 37% [9].

Війна в Україні призвела до руйнування стабільності економічної системи, особливо до втрати ВВП. Через дефіцит деяких матеріалів очікується, що втрати ВВП до кінця 2024 року становитимуть 35-40% товарів, порушення валютних правил, погіршення інвестиційного середовища, значне зниження доходів і безробіття населення, внутрішня та зовнішня міграція населення, значне зниження податків і тарифів, що призводить до величезного дефіциту бюджету, порушення логістичних ланцюжків у національній економіці, розвиток інфляційних процесів і спекулятивного ціноутворення, знищення державних активів тощо [2].

Зниження реального ВВП може мати численні наслідки для економіки, проявляючись у вигляді скорочення податкових надходжень – відрахувань до бюджетів усіх рівнів, доходів державного сектору та зведеного бюджету. Для розрахунку цих цифр ми зробили припущення щодо можливого рівня зростання ВВП у доларах США у 2022 році, який становив 3,8% для пов'язаних з Урядом України відомств і 3,4% для Міжнародного валютного фонду та Світового банку. Під час розрахунку очікуваних грошових показників на 2022 рік ми брали відповідні дані за 2021 рік. Отже, частка перерозподілу за рахунок доходів державного управління становить 39,98%. Доходи зведеного бюджету – 30,45%, зокрема доходи зведеного бюджету – 26,63% (табл. 1)



Таблиця 1

Розрахунок потенційних втрат бюджету України у 2022 році (дол. США)

Установа	Очікуваний обсяг втрат ВВП	Потенційні втрати у 2022 році загальний уряд	Консолідований бюджет	Податкові надходження
Уряд України	-106,038.0	-42,394.0	-32,289.0	-28,238.0
Міжнародний валютний фонд	-77,511.0	-30,989.0	-23,602.0	-20,641.0
Група Світового банку	-96,853.0	-38,722.0	-29,492.0	-25,792.0

Джерело: [7]

У звіті Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) за листопад 2022 року зазначено, що війна в Україні призвела до найбільшого історичного зриву в енергетиці на світових ринках. Шок, викликаний війною, вважається однією з основних причин зниження економіки до 3,1% у 2022 році, ОЕСР очікує, що це призведе до подальшого зниження економіки до 2,2% у 2023 році та повернення до нормального стану. У 2024 році він становитиме лише 2,7% [15]. У звіті встановлено, що війни значно вплинули на економічну ситуацію в Європі, й очікується, що зростання становитиме лише 0,3% у 2023 році [11].

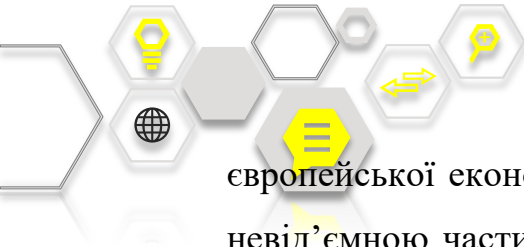
Тривала війна між Україною і росією може завдати серйозного удару по світовій економіці та призвести до зростання цін. Ступінь економічного впливу конфлікту є дуже невизначеною та частково залежить від тривалості війни та реакції урядів, але немає сумніву, що війна матиме значний вплив на глобальне економічне зростання. Протягом першого року після початку повномасштабного вторгнення глобальне економіка може впасти більш ніж на



один відсотковий пункт, а світова інфляція може зрости майже на 2,5 відсоткових пункти. Потрясіння на фінансових і товарних ринках, які почалися за два тижні до повномасштабного вторгнення, триватимуть щонайменше рік, уключаючи глибоку рецесію в росії, яка характеризується падінням виробництва більш ніж на 10% і зростанням інфляції майже на 10%, 15 процентних пунктів [5]. Наслідки вторгнення залежать від регіону, причому найбільше постраждають європейські країни загалом, особливо ті, що межують із росією чи Україною. Це пояснюється значним підвищенням цін на газ у Європі, ніж деінде у світі, а також відносно тісними економічними й енергетичними зв'язками між європейськими країнами та росією до повномасштабного вторгнення.

Розвинуті економіки Азіатсько-Тихоокеанського регіону й Америки мають менш прямі зв'язки з росією, але вони все ще покладаються на ресурси країни для свого розвитку. Незважаючи на слабкі торговельні й інвестиційні зв'язки країни, зростання економіки все ще гальмується слабким світовим попитом і зростанням цін на внутрішні доходи й витрати. Зі зростанням інфляції в усьому світі грошово-кредитні органи у великій економіці підвищили процентну ставку в середньому більш ніж на 1 відсотковий пункт, а в країнах з економікою, що розвивається, підвищили процентну ставку в середньому більш ніж на 1,5 відсоткових пункти.

Однією з найбільших економічних загроз є повна зупинка експорту російської енергії до ЄС. Наслідки цих подій важко виміряти, але вони можуть бути значними, оскільки світові ринки обмежені в короткостроковій перспективі, а запаси природного газу невеликі. Якщо ціни зростуть, рівень інфляції також зросте до 1,5%, загальний рівень інфляції в євроні перевищить 3,5% [5]. Незважаючи на значні відмінності між країнами, 20-відсоткове скорочення імпорту енергоносіїв (прямий і непрямий імпорт викопного палива, нафтопродуктів, електроенергії та природного газу), за прогнозами, призведе до зниження загального обсягу виробництва



європейської економіки більш як на один процентний пункт. Сектори, які є невід’ємною частиною цієї економіки, матимуть найбільший ефект: хімічне виробництво та металургія тощо. Імовірно, ці оцінки є занадто низькими щодо величини шкоди, оскільки можна побачити ефекти, які є нерегулярними за своєю природою, а не передбачувану плавність, яка мається на увазі в розрахунках. Проте часткове зменшення імпортової енергії також можна компенсувати збільшенням внутрішнього виробництва, використанням запасів або підвищенням енергоефективності.

Загалом оцінки економічних наслідків війни та її впливу на українську економіку є специфічними (рис. 1).

прямі інфраструктурні збитки від війни	Непрямі негативні наслідки війни
• мости, дороги, житло, будівлі) у розмірі 120 млрд дол. США, разом із військовою інфраструктурою – 270 млрд дол. США	• скорочення ВВП та інфляція, особливо в регіонах активних бойових дій, падіння обсягів торгівлі; • скорочення митних платежів і надходжень до державного бюджету (на 85% у 2022 році порівняно з 2021 роком); • зростання боргу та витрат на його обслуговування; • зростання соціальних виплат; суттєві втрати окремих галузей економіки (авіаційна, морська галузь, туризм, транспорт, сфера послуг); • зростання рівня бідності; скорочення рівня зайнятості, як наслідок – втрата платоспроможності та падіння споживчого попиту

Рис. 1. Економічні наслідки війни для України

Джерело: власна розробка авторів на основі джерела [10]

Висновки. Отже, через неузгодженість методів розрахунку існують великі розбіжності між наявними оцінками прогнозованих втрат від збройної агресії російської федерації в Україні. Щоб отримати достовірні результати



щодо економічних і похідних втрат, спричинених війною, рекомендуємо оцінювати із трьох напрямів: оцінка місцевих економічних втрат, оцінка очікуваного падіння ВВП України під час військового вторгнення й оцінка потенційних економічних втрат, серед яких обсяг зростання ВВП, який був би можливий, але не досягнутий через збройну агресію російської федерації на території України.

Воєнні дії мають значний вплив на всі економічні процеси, оскільки країна відбудовує економіку, що потребує незапланованих витрат минулих років, а також нові реалії, які вимагають забезпечення матеріальних, екологічних ресурсів. Війна в Україні спонукала європейські країни виділяти більше грошей на посилення оборони, подібно до залякування з боку Китаю. Виробники оборонного обладнання користуються цією підвищеною популярністю, що призвело до значного зростання вартості їхніх акцій. Чим довше триватиме війна, тим гострішими будуть економічні проблеми та посилюватиметься негативний вплив на соціально-економічну сферу. Це викликано низкою факторів, зокрема, руйнуванням інфраструктури – війна завдає значної шкоди дорогам, мостам, будівлям, спорудам й іншій важливій інфраструктурі. Багато аспектів економічного тягаря війни досі невідомі, але деяку загальну оцінку ризику вже можна зробити за допомогою наявної інформації й економічних моделей. Ураховуючи великі фінансові ризики, політичні діячі та громадянське населення мають співпрацювати для відновлення інфраструктури: після війни необхідно буде відновити зруйновану інфраструктуру для сприяння економічному зростанню. Малі та середні підприємства мають вирішальне значення для економічного зростання, це неодноразово заявлялося: Уряд сприяє інтересам іноземних інвесторів і підприємців в Україні.



Список використаних джерел

1. Булик О.Б. Стратегія відновлення економіки України після війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2240>(дата звернення:13.05.2024).
2. Буряк, Є. В., Редько, К. Ю., Чорновол, А. О., Орленко, О. В. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку України в умовах війни (євроінтеграційні аспекти). *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2022. Вип. 34. С. 135-143. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/617> (дата звернення:13.05.2024).
3. Гетманець О. П., Коробцова Д. В., Єжелей Ю. О. Глобалізація та міжнародна економіка: складність інтеграції ринків та економічні наслідки на рівні країн (український досвід). *Академічні візії*. 2023. Вип. 20. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8159428>(дата звернення:13.05.2024).
4. Глобалізація/ Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : «Укр. енцикл.», 1998. URL: <https://cyclop.com.ua/content/view/1472/1/1/3/>(дата звернення:13.05.2024).
5. Жила Г. Економічні та соціальні наслідки війни в Україні, вплив конфлікту на світову економіку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-35> (дата звернення: 13.05.2024).
6. Жук, О. І., Гой, Н. В. Податкове стимулювання розвитку бізнесу в умовах війни. *Підприємництво і торгівля*. 2022. Вип. 33. С. 44-48.URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-33-06>(дата звернення: 13.05.2024).
7. Каленська В. П. Аналіз основних макроекономічних показників України під час війни 2022. *Наукові записки Львівського університету бізнесу*



та права. Серія Економічна. Серія Юридична. 2023. Вип. 36. С. 116–122. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7702001> (дата звернення: 13.05.2024).

8. Кашевський В. Економічна безпека й її вплив на відкриті соціально-економічні системи: становлення та динамічність розвитку. *Наукові інновації та передові технології. 2024. № 6(34). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6\(34\)-806-814](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-6(34)-806-814) (дата звернення: 13.05.2024).*

9. Магомедов А. Оцінка економічних наслідків війни та втрат економіки України. *Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 1(19). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1\(19\)-191-206](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1(19)-191-206) (дата звернення: 13.05.2024).*

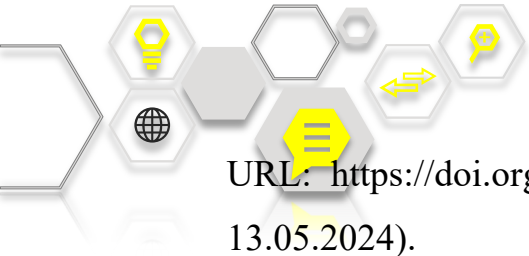
10. Мариненко Н., Крамар І. Ціна війни: економічні виміри та попередні оцінки. «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки»: матеріали II Міжнародної наукової конференції 2022. С. 84-87. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/37896> (дата звернення: 13.05.2024).

11. Петруненко Я.В., Джабраїлов Р.А. Межі державного впливу на економіку в умовах війни у контексті дотримання та реалізації соціально-економічних прав людини. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2024. Вип. 82. Ч. 1. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.65> (дата звернення: 13.05.2024).*

12. Рогова О. Глобалізація та зміни правової системи України в умовах війни. *Публічне право. 2022. № 3 (47). URL: <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2022-47-14> (дата звернення: 13.05.2024).*

13. Ткач М., Ткаченко В., Кивилюк О. Динаміка розвитку національної економіки росії в умовах війни. *Journal of Scientific Papers "Social Development and Security". 2024. Т. 14, № 1. С. 193–204. URL: <https://doi.org/10.33445/sds.2024.14.1.16> (дата звернення: 13.05.2024).*

14. Фаріон М., Фаріон Д. Військові видатки та соціальні наслідки глобальної турбулентності. *Галицький економічний вісник. 2023. № 6 (85).*



URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.06.043 (дата звернення: 13.05.2024).

15. Чалюк Ю. Глобальні соціально-економічні наслідки російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-54> (дата звернення: 13.05.2024).

16. Russia's war of aggression against Ukraine continues to create serious headwinds for global economy, OECD says. The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). URL: <https://www.oecd.org/newsroom/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-continues-to-create-seriousheadwinds-for-global-economy.htm>. (accessed July 15, 2024).